Sveriges Arkitekters Verksamhetsprogram 2027–2028

www.arkitekt.se

Arkitektens yrkesliv i omställning

Efter flera svaga år i branschen förbättras den allmänna konjunkturen, men det betyder inte att arkitektens arbetsmarknad återgår till hur den såg ut tidigare. Inte minst klimat- och miljöomställningen, artificiell intelligens (AI) och digitalisering samt demografiska förändringar påverkar både yrkesrollen och efterfrågan på arkitektkompetens. Sveriges Arkitekter ska därför både företräda och stötta medlemmarna i dagens yrkesliv och bidra till att arkitekterna tillsammans kan möta förändringen.

Sveriges Arkitekters styrka kommer ytterst från medlemmarna själva. Ju fler som organiserar sig, delar kunskap och deltar, desto större möjlighet har arkitekter att påverka arbetsvillkoren, professionens utveckling och förutsättningar för bra arkitektur.

Foto: Jonas Westling. Omslagsbild: Kv Jungfrun vinnare Kasper Salin-priset 2025. Foto: Johan Fowelin.

VILKA VI ÄR

Sveriges Arkitekter är fackförbundet och intresseorganisationen för alla Sveriges arkitekter och arkitektstudenter

Vi företräder våra medlemmar i arbetslivet, som anställda, företagare och studenter och arbetar för bra arbetsvillkor, en stark profession och goda möjligheter för arkitekter att verka i en bred och ledande roll.

Medlemmarnas arbetsvillkor, arkitektprofessionens ställning och förutsättningarna för bra arkitektur är delar av samma uppdrag och påverkar varandra. Sveriges Arkitekter är inte en arbetsgivarorganisation.

VÅR VISION

Arkitektur som möter samtida och framtida behov – väl gestaltad, ändamålsenlig, hänsynstagande och hållbar

VÅRT SLUTMÅL

Arkitekter har en bred och ledande roll i samhällsbyggandet

Fem prioriterade mål 2027–2028

Stadgarna och principprogrammet anger förbundets grundläggande uppdrag och principer. Visionen och slutmålet fastställdes av stämman 2022 och anger förbundets långsiktiga riktning. Verksamhetsprogrammet anger vilka förflyttningar Sveriges Arkitekter särskilt ska prioritera under 2027–2028.

Sveriges Arkitekters fem prioriterade områden hänger samman. Goda villkor och möjligheter att utvecklas genom yrkeslivet stärker arkitekternas förmåga att möta en arbetsmarknad i förändring. En bra start ger fler möjlighet att etablera sig och utvecklas i professionen. En profession vars kompetens är relevant och efterfrågad får större inflytande och bättre förutsättningar att bidra till bra arkitektur. Förbundets möjlighet att påverka bygger i sin tur på att arkitekter organiserar sig, deltar och agerar tillsammans.

Ett arbetsliv med bra villkor

En profession rustad för förändring

En bra start i yrkeslivet

En starkare ställning för arkitekten

En organiserad profession

Snickeriet i Malmö, vinnare av Guldstolen 2025.
Arkitekt: Elding Oscarson
Foto: Markus Linderoth

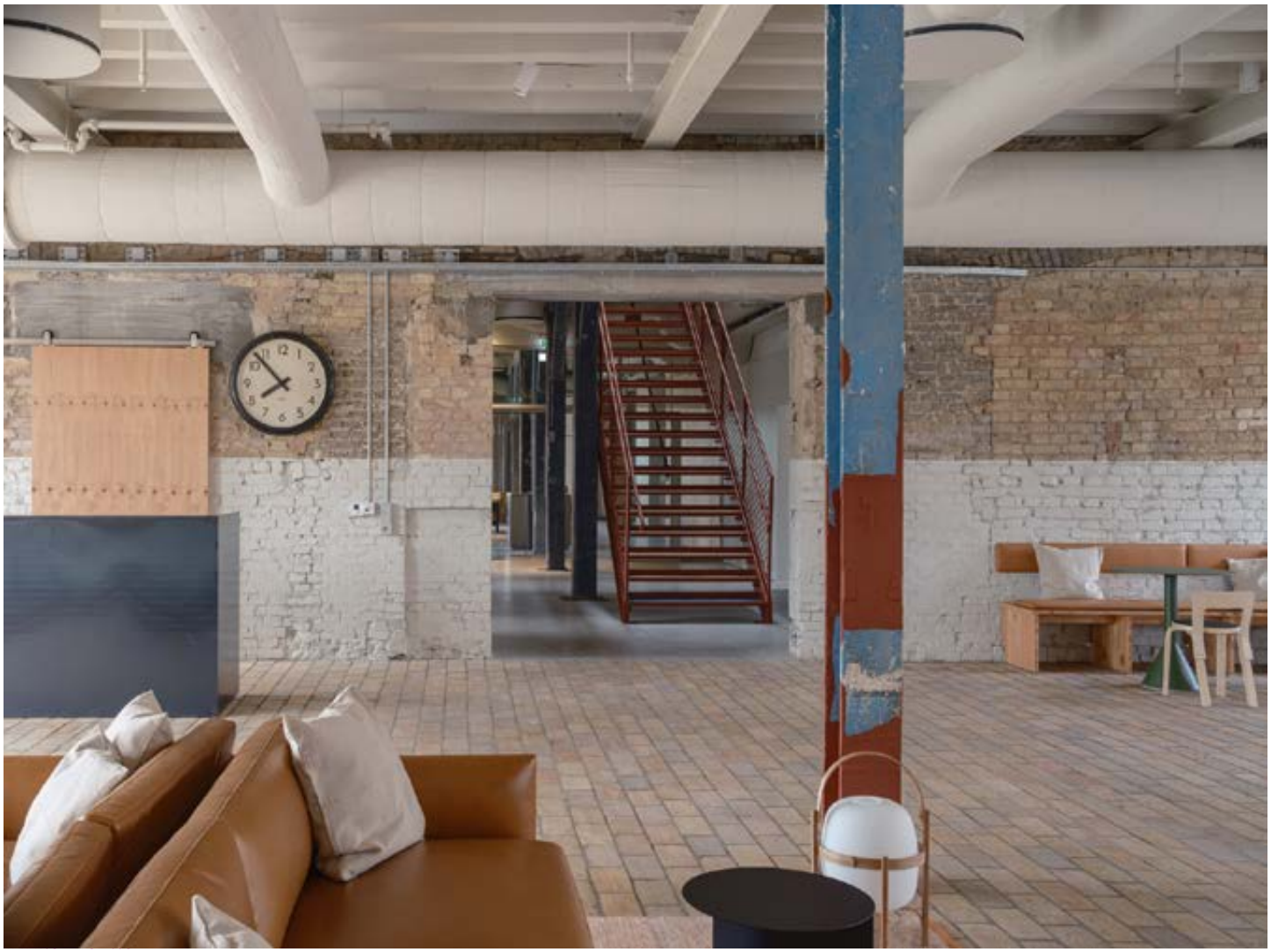

Ett arbetsliv med bra villkor

Arkitekter ska ha lön, arbetsvillkor och professionellt inflytande som motsvarar utbildning, kompetens och ansvar. Alla arkitekter ska ha likvärdiga möjligheter att verka och utvecklas i yrkeslivet, utan diskriminering eller osaklig särbehandling. Arbetsmiljön ska vara hållbar och arbetsbelastningen rimlig, så att stress och ohälsa förebyggs.

Sveriges Arkitekter ska erbjuda ett kvalificerat stöd för den enskilda medlemmen och vara en stark part på arbetsmarknaden. Genom kollektivavtal, förhandling, rådgivning och lokal organisering ska förbundet företräda och ta tillvara medlemmarnas intressen och skapa så goda förutsättningar som möjligt för ett hållbart arbetsliv. Inkomstförsäkringen ska bidra till ekonomisk trygghet för den som blir arbetslös.

PRIORITERINGAR

Starkare facklig närvaro

Fler medlemmar ska kunna använda förbundets stöd i frågor om lön, anställning, arbetsmiljö och förhandling och kunna påverka villkoren på sin arbetsplats. Sveriges Arkitekter ska göra det lättare att använda det fackliga stödet, engagera sig fackligt och organisera sig lokalt.

Styrka i avtals- och förhandlingsarbetet

Medlemmarnas viktigaste frågor om lön och arbetsvillkor ska få genomslag i avtals- och förhandlingsarbetet. Sveriges Arkitekter ska samla och företräda medlemmarna i avtalsrörelser och andra förhandlingar.

Likvärdiga villkor och möjligheter

Alla arkitekter ska ha likvärdiga möjligheter att verka och utvecklas i arbetslivet utan diskriminering eller osaklig särbehandling. Sveriges Arkitekter ska stödja medlemmar som utsätts, motverka diskriminering och driva på för att arbetsgivarna tar sitt ansvar.

Hamnplan i Sigtuna nominerad till Landmärket 2025.
Arkitekt: White arkitekter
Foto: Jann Lipka

En profession rustad för förändring

Arkitektkompetens ska vara relevant och efterfrågad genom ett helt arbetsliv. AI och digitalisering förändrar hur arkitekttjänster produceras, organiseras och värderas. Arbetsuppgifter och kompetensbehov förändras och företagens arbetssätt, bemanning och affärsmodeller påverkas. Det kan påverka både efterfrågan på arkitekter, vägarna in i yrket och hur många arkitekter som efterfrågas, men också skapa nya roller och möjligheter att använda arkitektkompetens i kvalificerade och strategiska uppgifter.

Klimatnödläget och den pågående miljökrisen ställer krav på kraftigt minskad klimat- och miljöpåverkan, resurshushållning, klimatanpassning samt ett större fokus på att utveckla och ta till vara det som redan finns.

Arkitekten behöver bidra aktivt med sin kompetens i denna omställning.

Företagande är en viktig del av arkitektprofessionen och en yrkesväg för många arkitekter. Förändrade marknadsförutsättningar, nya affärsmodeller, teknikutveckling och klimatomställning påverkar förutsättningarna för att driva arkitektverksamhet.

Sveriges Arkitekter ska stärka arkitekternas möjligheter att möta dessa förändringar, utveckla sin kompetens och ta till vara nya yrkesmöjligheter. Förbundet ska också verka för att arkitektkompetensens värde blir tydligare för arbetsgivare, beställare och beslutsfattare.

PRIORITERINGAR

Kompetens för ett yrkesliv i förändring

Medlemmarna ska ha bättre möjligheter att utveckla den kompetens som behövs när yrket förändras och för att kunna röra sig mellan olika roller och delar av arbetsmarknaden genom yrkeslivet. Sveriges Arkitekter ska underlätta tillgången till relevant och praktiknära kompetensutveckling, bland annat inom AI och digitalisering samt klimat, miljö och resurshushållning.

En bredare arbetsmarknad för arkitekter

Arkitektkompetens ska efterfrågas och användas i fler delar av arbetsmarknaden och arkitekter ska ha fler möjliga yrkesvägar. Sveriges Arkitekter ska synliggöra fler yrkesvägar, bland annat som beställare, i offentlig sektor och i förvaltningsled eller genom eget företagande. Förbundet ska stödja egenföretagare och medlemmar som vill starta eller nyligen har startat företag med rådgivning, kunskap och nätverk i arkitekt- och professionsspecifika frågor, bland annat genom FöretagarService och stöd riktat till nystartade företag.

Arkitektkompetens som formar omställningen

Arkitektprofessionen ska kunna ta en aktiv roll både när teknikutvecklingen förändrar yrket och när samhället ställer om för att möta klimat- och miljöutmaningarna. Sveriges Arkitekter ska följa utvecklingen, förmedla relevant kunskap och påverka de villkor som formar professionens roll. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt hur AI påverkar arbetsuppgifter, sysselsättning, kompetensbehov, vägar in i yrket och professionellt ansvar samt hur klimat- och miljöomställningen förändrar behovet av och efterfrågan på arkitektkompetens.

En bra start i yrkeslivet

Övergången från utbildning till arbete är avgörande för möjligheten att etablera sig och utvecklas i professionen. Studenter, nyexaminerade och arkitekter som är nya på den svenska arbetsmarknaden ska få en bra start i yrkeslivet. Sveriges Arkitekter ska vara relevant redan innan det första jobbet och ge stöd när medlemmen etablerar sig.

Förbundet ska också skapa förutsättningar för att kunskap, erfarenhet och professionella nätverk kan föras vidare mellan generationer och mellan medlemmar med olika erfarenheter.

PRIORITERINGAR

Ett medlemskap som gör skillnad tidigt

Fler studenter och nya i yrket ska få konkret nytta av medlemskapet. Sveriges Arkitekter ska därför prioritera rådgivning, karriärstöd och kunskap om lön, villkor och arbetsmarknad för den som är på väg in i yrket.

Fler vägar in i professionen

Fler ska få stöd att etablera sig som arkitekt på den svenska arbetsmarknaden, också den som saknar professionella nätverk eller möter andra hinder på vägen in. Sveriges Arkitekter ska bland annat använda mentorskap och nätverk för att underlätta etableringen. Sveriges Arkitekter ska särskilt följa hur förändringar på arbetsmarknaden, bland annat AI och digitalisering, påverkar vägarna till det första jobbet och möjligheten att bygga professionell erfarenhet.

Utbildningar för ett arbetsliv i förändring

Studenter ska få en utbildning som ger en god grund för ett arbetsliv och en profession i förändring. Sveriges Arkitekter ska tillsammans med studenterna påverka arkitektutbildningarna för hög kvalitet och förutsättningar för fortsatt lärande genom yrkeslivet.

En starkare ställning för arkitekten

Arkitektens ställning och inflytande påverkar både efterfrågan på arkitektkompetens och möjligheten att åstadkomma bra arkitektur. Politik, lagstiftning, upphandling, ekonomiska villkor, beställarnas kunskap och allmänhetens förståelse av arkitektens roll påverkar professionens handlingsutrymme.

Sveriges Arkitekter ska vara en självständig och kunnig röst för arkitektonisk kvalitet och arkitektkompetensens betydelse. Förbundet ska påverka de beslut och villkor som formar den byggda och gestaltade livsmiljön. Arkitektens ställning och inflytande ska mätas och följas upp. Den redaktionellt självständiga tidskriften Arkitektur dokumenterar och diskuterar kritiskt samtida arkitektur samt bidrar till kunskap och debatt om arkitektur. Genom förbundets arkitekturpriser ska bra arkitektur uppmärksammas och synliggöras.

PRIORITERINGAR

En starkare ställning och större inflytande

Arkitektkompetensens värde ska vara tydligt och arkitekter ska ha större möjligheter att bidra där beslut fattas om den byggda och gestaltade livsmiljön. Sveriges Arkitekter ska stärka kunskapen om professionens betydelse, verka för en bredare efterfrågan på arkitektkompetens och driva konkreta förslag gentemot beslutsfattare, beställare och andra aktörer som påverkar arkitekturens villkor.

Större tyngd för arkitektur och arkitektkompetens i politiska beslut

Arkitektonisk kvalitet och arkitektkompetens ska väga tyngre i politiska beslut som påverkar den byggda och gestaltade livsmiljön. Sveriges Arkitekter ska bidra med kunskap och konkreta förslag och påverka beslutsfattare på olika nivåer.

Bättre villkor för arkitektur och arkitektens arbete

Arkitekter ska ha goda förutsättningar att använda sin kompetens och ta professionellt ansvar. Sveriges Arkitekter ska påverka regler, beställare och branschens villkor, bland annat plan- och byggregler, konsult- och affärsvillkor och offentlig upphandling samt förutsättningarna att utveckla och ta till vara befintliga miljöer. Arkitekttjänster ska upphandlas utifrån kompetens, kvalitet och långsiktigt värde – inte lägsta timpris. Arkitekttävlingen ska fortsatt utvecklas och främjas som en upphandlingsform som premierar arkitektonisk kvalitet.

En organiserad profession

En stark och organiserad arkitektprofession bygger på att arkitekter samlas kring gemensamma intressen och tillsammans kan påverka frågor som ingen kan förändra ensam. Sveriges Arkitekters styrka bygger på att många arkitekter väljer att organisera sig i förbundet och bidra med sitt engagemang och sin kompetens. En hög organisationsgrad, engagerade medlemmar och fungerande medlemsarenor gör både förbundet och professionen starkare.

Under 2027 ska förbundet pröva och ta ställning till hur Sveriges Arkitekter bäst ska organiseras för att stärka både det fackliga uppdraget och uppdraget som professions- och intresseorganisation. Prövningen ska omfatta såväl en fortsatt samlad organisation som en uppdelning av uppdragen.

Den redaktionellt självständiga medlemstidningen Arkitekten bevakar och granskar arkitektprofessionen, branschen och Sveriges Arkitekter. Den är också en arena för debatt och samtal inom professionen.

PRIORITERINGAR

Fler arkitekter ska vilja vara med

Fler arkitekter ska se medlemskapet som relevant och värdefullt. Sveriges Arkitekter ska arbeta för en hög organisationsgrad och ökad medlemsnöjdhet, med särskilt fokus på studenter, nyexaminerade och yngre arkitekter.

Fler ska kunna delta och bidra

Förbundet bygger på medlemmarnas engagemang, erfarenheter och kompetens. Sveriges Arkitekter ska göra det enklare att engagera sig och bidra – på arbetsplatsen, i lokalföreningar och med kunskap och erfarenhet i förbundets nationella arbete.

En starkare professionell gemenskap

Medlemskapet ska ge tillgång till en professionell gemenskap genom hela yrkeslivet. Sveriges Arkitekter ska underlätta för medlemmar att utbyta erfarenheter och stödja varandra över generations- och yrkesgränser.

Genomförande och uppföljning

Verksamhetsprogrammet anger Sveriges Arkitekters långsiktiga riktning och de områden som ska ges särskild tyngd under 2027–2028.

Styrelsen omsätter programmet i handlingsprogram och årlig budget. Förbundets resurser ska koncentreras till verksamhet som ger stor medlemsnytta eller har stor betydelse för professionens utveckling. Ny verksamhet ska prövas mot befintlig verksamhet och förbundets ekonomiska förutsättningar. Samarbeten och extern finansiering ska användas när det stärker möjligheterna att genomföra prioriterad verksamhet.

Styrelsen ska ansvara för en kontinuerlig uppföljning. Under perioden ska styrelsen särskilt följa:

- organisationsgrad och medlemsutveckling, i synnerhet bland studenter, nyexaminerade och yngre,
- medlemmarnas användning och upplevda nytta av förbundets stöd,
- medlemmarnas deltagande och engagemang i förbundet,
- utvecklingen av arkitekternas arbetsmarknad, löner och arbetsvillkor,
- utvecklingen av lokal facklig organisering,
- arkitektprofessionens ställning, efterfrågan och inflytande, samt resultat av förbundets arbete i de frågor som prioriteras i programmet.

Framnäs Strandpark i Lidköping, vinnare av Landmärket 2025. Arkitekt: Sydväst Arkitektur och Landskap samt Liljewall Arkitekter
Foto: Anna Kristinsdottir

Principprogram

Principprogrammet anger de grundläggande värden och principer som gäller för all verksamhet. Programmet antogs när förbundet bildades 2002 och reviderades språkligt på Sveriges Arkitekters stämma 2012. Stämman 2026 kompletterade med stycke nummer två.

Sveriges Arkitekter har till uppdrag att företräda sina medlemmars intressen. Sveriges Arkitekters utgångspunkt är att arbetet med att främja arkitekturens och samhällsplaneringens utveckling bygger på att bästa möjliga villkor skapas för arkitekternas yrkesutövning.

Sveriges Arkitekter vilar på de värderingar som kännetecknar en demokratisk rättsstat, som de uttrycks i svensk grundlag, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna.

Sveriges Arkitekter ska erbjuda medlemmarna en bred service, intressebevakning och verka opinionsbildande vad avser förutsättningar för och villkor i arkitekternas yrkesutövning och förutsättningarna för arkitekturens och planeringens utveckling.

- Åstadkomma goda betingelser för arkitekters yrkesutövning och goda förutsättningar för arkitekturens och planeringens utveckling.
- Motverka diskriminering och arbeta för jämställdhet och integration i medlemmarnas utbildningar och yrkesliv.
- Hävda den samhälleliga betydelsen av kvalificerat arkitektarbete genom att främja arkitekturens samhällsbetydelse och verka för ett hållbart samhällsbyggande.
- Genom engagemang och opinionsbildning skapa förutsättningar för en bättre värdering av arkitektarbetet.
- Arkitektrollerna stärks genom större delaktighet och ett tydligare ansvar i plan-, bygg- och förvaltningsprocessen.
- Sveriges Arkitekter ska aktivt arbeta med en strategisk utveckling och breddning av arkitekters yrkesroller och tydliggöra arkitektkompetensernas värde och användbarhet.
- Hävda arkitekters breda yrkesroller för att öka arkitekturens och planeringens betydelse i samhälls- och kulturlivet.
- Bästa möjliga förutsättningar skapas, såväl gällande grundutbildning som efterutbildning och forskning, för inhämtning, underhåll och utveckling av arkitekters kunskaper.
- Bredda och fördjupa kunskapen om arkitektur och dess betydelse i samhället.
- Uppmärksamma exempel på god arkitektur och planering.